

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра країнознавства і міжнародних відносин

МАНДРИК ІРИНА

ЕКОНОМІЧНА ГЕОГРАФІЯ КРАЇН СВІТУ

Навчально-методичний комплекс дисципліни

Луцьк
2015

УДК 911.3:33(100)(072)
ББК 65.049(0)я73
М 23

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 5 від 18 березня 2015 р.)

Рецензенти:

Маковецька Л. О. – кандидат географічних наук, доцент кафедри географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Корчун В. С. – кандидат географічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

М 23 **Економічна географія країн світу:** Навчально-методичний комплекс дисципліни / І. П. Мандрик. – Луцьк: Східноєвроп. націон. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. – 55 с.

Подано робочу програму навчальної дисципліни, яка містить опис і структуру навчальної дисципліни, тематику лекційних, практичних і самостійних занять, питання для підсумкового контролю, критерії оцінювання тощо, а також методичні рекомендації для виконання практичних робіт, завдання для самостійної роботи, тестові завдання для самоконтролю за змістовими модулями, короткий словник термінів, список рекомендованої літератури.

Рекомендовано студентам 2 курсу факультету міжнародних відносин напряму підготовки 6.030205 «Країнознавство».

УДК 911.3:33(100)(072)

ББК 65.049(0)я73

© Мандрик І. П., 2015

© Східноєвропейський національний університету імені Лесі Українки, 2015

Зміст

Передмова.....	4
Робоча програма навчальної дисципліни.....	6
Методичні вказівки для виконання практичних робіт.....	17
Завдання для самостійної роботи студентів.....	32
Тестові завдання для самоконтролю.....	34
Короткий словник основних термінів і понять.....	42
Список рекомендованої літератури.....	51

ПЕРЕДМОВА

«Економічна географія країн світу» – одна з найважливіших навчальних дисциплін у системі підготовки фахівців з міжнародних відносин, що навчаються за напрямом 6.030205 «Країнознавство». Предметом вивчення навчальної дисципліни є політична та соціально-економічна карта світу, географія природних умов і ресурсів світу, географія населення країн світу, географія світового господарства і окремих його галузей, глобальні проблеми людства. Економічна географія країн світу є базою для подальшого вивчення дисциплін країнознавчого циклу. Вона має зв'язки з такими навчальними дисциплінами як фізична географія країн світу, політична географія країн світу, країнознавство, територіальна організація суспільства.

Метою навчальної дисципліни є формування знань про особливості і закономірності розвитку і розміщення як світового господарства в цілому, так і його основних галузей, а також вмінь з аналізу сучасної економічної географії країн світу.

Завдання навчальної дисципліни:

- розглянути історичні етапи формування політичної карти світу та цивілізаційних макрорегіонів;
- розкрити структуру світового господарства як складової соціально-економічної системи;
- вивчити географію природно-ресурсного потенціалу світу, населення, промисловості, сільського господарства, транспорту і зв'язку країн світу;
- розкрити сутність та особливості міжнародного територіального поділу праці;
- визначити глобальні проблеми людства.

Студенти повинні знати:

- основні поняття і категорії дисципліни;
- етапи формування політичної карти світу;
- склад найбільших міжнародних економічних і політичних організацій;

- соціально-економічні типи країн світу;
- принципи розміщення і особливості розвитку різних галузей світового господарства;
- роль окремих країн у міжнародному територіальному поділі праці та світові зовнішньоекономічні зв'язки.

Студенти повинні вміти:

- проводити аналіз та оцінку факторів, що визначають рівень розвитку і розміщення галузей світового господарства;
- оцінювати процеси, що відбуваються у світі на сучасному етапі глобалізації, транснаціоналізації та інтеграції;
- досліджувати територіальні відмінності розвитку окремих галузей світового господарства;
- складати економіко-географічну характеристику окремих країн та галузей господарства світу.

Навчально-методичний комплекс дисципліни розроблений відповідно до освітньо-кваліфікаційної програми підготовки «бакалавр» напряму 6.030205 «Країнознавство». Він включає опис, програму та структуру навчальної дисципліни, тематику лекційних, практичних та самостійних занять, питання для підсумкового контролю, критерії оцінювання, а також методичні рекомендації для виконання практичних робіт, завдання для самостійної роботи студентів, тестові завдання для самоконтролю за змістовими модулями, короткий словник термінів з дисципліни, список рекомендованої літератури.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 3	0302 «Міжнародні відносини»	за вибором
	6.030205 «Країнознавство»	
Модулів 2		Рік підготовки 2
Змістових модулів 3		Семестр 3
ІНДЗ: немає		Лекції 40 год.
Загальна кількість годин 108		Практичні 28 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):	бакалавр	Самостійна робота 20 год.
аудиторних 4		Індивідуальна робота 20 год.
самостійної роботи 1 індивідуальної роботи 1		Форма контролю: <i>екзамен</i>

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сучасна карта світу, географія природних ресурсів і населення країн світу

Тема 1. Теоретичні та методичні питання економічної географії країн світу

Вступ. Мета і завдання дисципліни. Структура навчальної дисципліни, її теоретичне і практичне значення. Наукова база дисципліни. Місце курсу в системі наукових дисциплін країнознавчого циклу. Економічна і соціальна географія країн світу як наука. Об'єкт, предмет і завдання, зв'язки з іншими науками. Структура економічної географії. Функції соціально-економічної географії. Базові вчення. Основні поняття і категорії науки. Методи дослідження. Географічний поділ праці та його інтеграція в комплекси –

головні напрямки вивчення економічної географії світу. Еволюція економічної географії.

Тема 2. Сучасна карта світу

Цивілізаційні регіони світу: поняття, масштаби, критерії. Теоретичні підходи і практика регіоналізації світу. Культури і цивілізації у формуванні регіонів. Політична карта світу: суть і визначення основних понять. Основні етапи формування політичної карти світу. Держави і країни на політичній карті світу. Класифікація країн світу за різними ознаками. Міждержавні організації. Основні підходи до сучасної типізації країн світу. Соціально-економічна карта світу.

Тема 3. Географія природних ресурсів світу

Суть понять: природні умови, природні ресурси, природно-ресурсний потенціал. Основні підходи до класифікації та оцінки природних ресурсів світу. Паливно-енергетичні ресурси. Рудні корисні копалини. Нерудна хімічна і будівельна сировина. Земельні ресурси. Агрокліматичні ресурси. Водні ресурси. Біологічні ресурси. Рекреаційні ресурси. Освоєння ресурсів Світового океану. Територіальні поєднання природних ресурсів.

Тема 4. Населення і трудові ресурси країн світу

Населення – важливий об’єкт і суб’єкт суспільної географії. Природний рух населення. Зростання кількості населення. Відтворення населення. Статева і вікова структура населення. Міграції населення. Національний і релігійний склад населення світу. Суть понять „трудова потенція”, „соціальна структура населення”, „професійна структура населення”, зайнятість населення. Розміщення населення. Міське і сільське населення. Суть поняття „урбанізація”. Основні форми міського розселення.

Змістовий модуль 2. Географія світового господарства: промисловість і сільське господарство

Тема 5. Світове господарство як економіко-географічна система

Суть поняття «світове господарство». Етапи формування світового господарства. Розвиток світогосподарських зв’язків і світове господарство.

Суть поняття «географічний поділ праці». Світовий ринок: результат і фактор географічного поділу праці. Галузева і територіальна структура світового господарства. Світове господарство в період науково-технічної революції.

Тема 6. Промисловість світу та її розміщення

Географія промисловості світу: історичний контекст, сучасні фактори розміщення, науково-технічний прогрес (НТП) і географія галузей. Видобувна промисловість: гірничовидобувна, лісозаготівельна, морський промисел та рибальство. Обробна промисловість світу: паливно-енергетичний комплекс, металургійний комплекс, машинобудування, хімічна, лісова, деревообробна і целюлозно-паперова промисловість, легка та харчова промисловість.

Тема 7. Географія сільського господарства світу

Географія сільського господарства світу: основні етапи й особливості розвитку. НТР і сільське господарство. Географічні відмінності в напрямках і рівнях розвитку. Основні риси географії сільськогосподарського виробництва. Типи сільського господарства. Географія тваринництва світу. Географія рослинництва світу.

Змістовий модуль 3. Географія світового транспорту і зв'язку, світові зовнішньоекономічні зв'язки, глобальні проблеми людства

Тема 8. Географія транспорту світу

Суть понять: транспорт, транспортна система. Основні параметри та тенденції розвитку світової транспортної системи. Класифікація видів транспорту світу. Залізничний транспорт. Автомобільний транспорт. Трубопровідний транспорт. Водний транспорт. Авіаційний транспорт. Міжнародні транспортні коридори. Регіональні транспортні системи.

Тема 9. Географія світового зв'язку

Суть, функції та склад зв'язку. Етапи розвитку сучасної системи зв'язку. Міжнародна пошта. Міжнародний електрозв'язок. Міжнародні супутникові системи зв'язку. Оптико-волоконні лінії зв'язку. Регіональні особливості

розвитку індивідуальних видів зв'язку. Регіональні особливості розвитку засобів масової інформації. Міжнародні комп'ютерні мережі. Розвиток новітніх видів зв'язку в країнах світу.

Тема 10. Міжнародний територіальний поділ праці та світові зовнішньоекономічні зв'язки

Суть понять «міжнародний поділ праці», «галузь міжнародної спеціалізації», «міжнародна економічна інтеграція». Основні форми зовнішньоекономічних зв'язків. Зміст міжнародної торгівлі та сучасні тенденції її розвитку. Міжнародна торгівля сировинними товарами, промисловими товарами, машинами і обладнанням, продукцією інтелектуальної власності, послугами. Основні потоки капіталу і робочої сили. Міжнародний туризм. Україна і світове господарство.

Тема 11. Сутність та класифікація глобальних проблем людства

Глобалістика як наука, що вивчає глобальні проблеми людства. Суть поняття „екологічна безпека”. Класифікація глобальних проблем людства. Проблеми миру та війни. Проблеми народонаселення. Глобальні екологічні проблеми: „парниковий ефект”, „озонові діри”, вплив атомної енергетики, знищення лісів, опустелення. Економічні проблеми. Продовольча проблема. Соціальні проблеми.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ. (Семін.)	Інд.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Сучасна карта світу, географія природних ресурсів і населення країн світу					
Тема 1. Теоретичні та методичні питання економічної географії країн світу	8	4	2	1	1
Тема 2. Сучасна карта світу	8	4	2	1	1

Тема 3. Географія природних ресурсів світу	10	4	2	2	2
Тема 4. Населення і трудові ресурси країн світу	12	4	4	2	2
Разом за змістовим модулем 1	38	16	10	6	6
Змістовий модуль 2. Географія світового господарства: промисловість і сільське господарство					
Тема 5. Світове господарство як економіко-географічна система	6	2	2	1	1
Тема 6. Промисловість світу та її розміщення	22	8	6	4	4
Тема 7. Географія сільського господарства світу	10	4	2	2	2
Разом за змістовим модулем 2	38	14	10	7	7
Змістовий модуль 3. Географія світового транспорту і зв'язку, світові зовнішньоекономічні зв'язки, глобальні проблеми людства					
Тема 8. Географія транспорту світу	9	4	2	2	1
Тема 9. Географія світового зв'язку	8	2	2	2	2
Тема 10. Міжнародний територіальний поділ праці та світові зовнішньоекономічні зв'язки	8	2	2	2	2
Тема 11. Сутність та класифікація глобальних проблем людства	7	2	2	1	2
Разом за змістовим модулем 3	32	10	8	7	7
Усього годин	108	40	28	20	20

4. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Теоретичні та методичні питання економічної географії	2

	країн світу	
2	Сучасна карта світу	2
3	Географія природних ресурсів світу	2
4	Географія населення і трудових ресурсів країн світу	4
5	Світове господарство як економіко-географічна система	2
6	Географія промисловості світу: гірничодобувна промисловість, паливно-енергетичний комплекс	2
7	Географія промисловості світу: металургія, машинобудування, хімічна промисловість	2
8	Географія промисловості світу: лісова, легка, харчова промисловість	2
9	Географія сільського господарства світу	2
10	Географія транспорту світу	2
11	Географія світового зв'язку	2
12	Міжнародний територіальний поділ праці та світові зовнішньоекономічні зв'язки	2
13	Сутність та класифікація глобальних проблем людства	2
	Разом	28

5. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Теоретичні та методичні питання економічної географії країн світу	1
2	Сучасна карта світу	1
3	Географія природних ресурсів світу	2
4	Географія населення і трудових ресурсів країн світу	2
5	Світове господарство як економіко-географічна система	1
6	Географія промисловості світу	4
7	Географія сільського господарства світу	2
8	Географія транспорту світу	1
9	Географія світового зв'язку	2
10	Міжнародний територіальний поділ праці та світові зовнішньоекономічні зв'язки	2
11	Сутність та класифікація глобальних проблем людства	2
	Разом	20

6. Індивідуальні завдання – не передбачені

7. Методи та засоби навчання

Словесні – лекція, розповідь-пояснення, бесіда, дискусія, проблемний виклад

Наочні – ілюстрація, демонстрація.

Практичні – виконання практичних робіт.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання – іспит.

Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Історія розвитку економічної географії країн світу.
2. Основні завдання економічної географії країн світу на сучасному етапі.
3. Економічна і соціальна географія світу як наука: об'єкт, предмет і завдання.
4. Структура економічної і соціальної географії країн світу.
5. Зв'язки економічної і соціальної географії світу з іншими науками.
6. Внесок українських вчених у вивчення економічної і соціальної географії світу.
7. Головні поняття і категорії економічної і соціальної географії світу.
8. Основні етапи формування світового господарства і політичної карти світу.
9. Сучасні цивілізаційні регіони світу: поняття, масштаби, критерії.
10. Країни на політичній карті світу: основні класифікації.
11. Сучасна типологія країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку.
12. Міжнародні організації.
13. Динаміка чисельності населення світу.
14. Відтворення населення світу.
15. Сімейна, соціальна і професійна структура, зайнятість населення світу.
16. Расовий, мовний та етнічний склад населення світу.
17. Релігійний склад населення світу.
18. Розміщення населення світу.
19. Сільське і міське населення світу.

20. Географія світових міграцій.
21. Статеві-вікова структура населення світу.
22. Агрокліматичні ресурси світу.
23. Земельні та ґрунтові ресурси світу.
24. Водні, біологічні та рекреаційні ресурси світу.
25. Ресурси Світового океану та їх роль у житті людства.
26. Паливно-енергетичні ресурси.
27. Рудні корисні копалини.
28. Нерудна хімічна і будівельна сировина.
29. Територіальні поєднання природних ресурсів.
30. Сучасна галузева структура світового господарства.
31. Сутність та характерні риси науково-технічної революції. Світове господарство в період НТР.
32. Суть поняття “світове господарство”, еволюція світового господарства.
33. Географія промисловості країн світу: галузева і територіальна структура, тенденції розвитку.
34. Вугільна промисловість світу.
35. Нафтова і газова промисловість світу.
36. Світова електроенергетика.
37. Чорна металургія світу.
38. Кольорова металургія світу.
39. Хімічна промисловість світу.
40. Географія транспортного машинобудування світу.
41. Географія електронної, приладобудівної, електротехнічної промисловості світу.
42. Загальне машинобудування світу.
43. Галузева структура машинобудування світу.
44. Лісова, деревообробна і целюлозно-паперова промисловість світу.
45. Географія легкої промисловості світу.
46. Харчова промисловість світу.

47. Географія рослинництва світу.
48. Географія тваринництва світу.
49. Соціально-географічні особливості розвитку сільського господарства в світі.
50. Основні параметри та тенденції розвитку світової транспортної системи.
51. Регіональні транспортні системи світу.
52. Географія залізничного транспорту світу.
53. Автомобільний транспорт світу.
54. Морський і річковий транспорт світу.
55. Трубопровідний транспорт світу.
56. Повітряний транспорт світу.
57. Проблеми відвернення війни і збереження миру.
58. Проблеми народонаселення.
59. Глобалізація процесів розвитку і виникнення глобальних проблем людства.
60. Глобальні екологічні проблеми.
61. Глобальні економічні проблеми.
62. Глобальні соціальні проблеми.
63. Глобальні продовольчі проблеми.
64. Міжнародний територіальний поділ праці і світові зовнішньоекономічні зв'язки.
65. Географія зовнішньої торгівлі.
66. Географія міжнародного туризму.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

З метою діагностики успішності студентів використовуються:

- усне опитування на практичних заняттях;
- виконання практичних завдань;
- письмові контрольні роботи;
- виконання тестових завдань;

- співбесіди на консультаціях;
- іспит як підсумковий засіб діагностики успішності.

Засоби – комплекти тестових завдань, завдання для модульних контрольних робіт, підручники, навчальні посібники, географічні атласи, контурні карти.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (мах=40 балів)														Модульний контроль (мах=60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1														Модуль 2 (іспит)			
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3				МКР 1	МКР 2	МКР 3	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14				
3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	20	20	20	100

Критерії оцінювання: Модуль 1 (поточний контроль) включає: виступи студентів на практичних заняттях і виконання практичних завдань. По кожній із тем змістових модулів № 1, № 2 і № 3, які виносяться на практичні заняття, виставляються максимально по 2 бали за відповіді на питання. За виконання практичних робіт студент додатково може отримати по 1 балу. Тобто, за кожен тему максимально можна отримати по 3 бали, крім тем 4-5, за які можна отримати по 2 бали. Максимальна сума балів за модуль № 1 поточного контролю становить 40 балів.

Після засвоєння змістового модуля № 1 (теми № 1-5), змістового модуля № 2 (теми № 6-10), змістового модуля № 3 (теми № 11-14) обов'язково пишуться модульні контрольні роботи, кожна з яких оцінюється в 20 балів. Максимально за модульні контрольні роботи можна отримати 60 балів. Форма проведення модульних контрольних робіт – тестовий контроль (письмово). Вся сума балів за курс, включаючи поточний та модульний контроль, становить 100 балів.

Оцінювання самостійної роботи студентів здійснюється під час усного опитування на практичних заняттях, написання модульних контрольних робіт та під час іспиту.

Якщо поточна семестрова оцінка становить не менше 75 балів, то за письмовою згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає іспит. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Екзаменаційна оцінка визначається в балах (від 0 до 60) за результатами виконання екзаменаційних завдань. В цьому випадку підсумкова семестрова оцінка визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS.

Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 - 81	C	
67 -74	D	Задовільно
0 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

З дисципліни «Економічна географія країн світу» передбачено підготовку та захист курсової роботи, яка оцінюється в 100 балів. Розподіл балів здійснюється за зразком, наведеним у таблиці.

Зміст роботи	Оформлення роботи	Захист роботи	Загальна кількість балів
до 50	до 20	до 30	100

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

Змістовий модуль 1. Сучасна карта світу, географія природних ресурсів і населення країн світу

Практичне заняття 1. Теоретичні та методичні питання економічної географії країн світу

Питання для обговорення

1. Економічна географія як наука: об'єкт, предмет і зміст.
2. Зв'язки економічної географії з іншими науками.
3. Структура соціально-економічної географії.
4. Поняття і категорії економічної географії країн світу.
5. Історія розвитку економічної географії країн світу.
6. Основні завдання економічної географії країн світу на сучасному етапі.

Практичні завдання

1. На основі використання літературних джерел скласти схему «Структура соціально-економічної географії».
2. Підготувати повідомлення про одного з видатних економіко-географів.
Варіант 1. Представники французької школи.
Варіант 2. Представники німецької школи.
Варіант 3. Представники англо-американської географії.
Варіант 4. Представники російської економгеографії.
Варіант 5. Представники української економгеографії.

Методичні вказівки

На схемі «Структура соціально-економічної географії» слід виділити її теоретичне ядро (загальна теорія соціально-економічної географії), чотири блоки основних дисциплін (географія населення, економічна географія, соціальна географія, політична географія) і блоки допоміжних і суміжних дисциплін (методика наукових досліджень, методика викладання географії

тощо). У кожній з основних дисциплін слід виділити підгалузі і наукові напрями.

Література: 2 [с. 13-35], 4 [с. 7-27], 11 [с. 5-36], 18 [с. 11-27].

Практичне заняття 2. Сучасна карта світу

Питання для обговорення

1. Суть поняття «політична карта світу». Базові поняття: територія і кордони. Політико-територіальні утворення.
2. Динамізм політичної карти світу. Кількісні і якісні зміни.
3. Суть понять «тип країни», «ознака класифікації». Основні класифікації країн світу.
4. Класифікація країн за формою правління і державним устроєм.
5. Соціально-економічна типізація країн світу.

Практичні завдання

1. На основі використання літературних джерел та картосхем дайте історико-географічну характеристику процесу формування політичної карти світу у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Історико-географічні етапи формування політичної карти світу

Назва етапу	Період часу	Зміни на політичній карті світу

2. Використовуючи карти атласу, заповніть таблицю 2, вписавши у відповідні колонки кількість та приклади країн.

Таблиця 2

Класифікація країн за державним ладом

Регіони світу /кількість країн	Форми правління				Форми адміністративно-територіального устрою	
	Республіки	Монархії		Держави у складі Співдружн. (Брит.)	Унітарні країни	Федеративні країни
		конституційні	абсолютні			
Європа						

Азія						
Африка						
Англо-Америка						
Латинська Америка						
Австралія й Океанія						
Усього						

Література: 2 [с. 36-101], 11 [с. 36-66], 15 [с. 7-78], 16 [с. 60-84], 19 [с. 14-112].

Практичне заняття 3. Географія природних ресурсів світу

Питання для обговорення

1. Класифікація та оцінка природних ресурсів світу.
2. Паливно-енергетичні ресурси світу.
3. Рудні корисні копалини.
4. Нерудна хімічна і будівельна сировина.
5. Земельні, ґрунтові та агрокліматичні ресурси.
6. Водні, біологічні та рекреаційні ресурси світу.
7. Освоєння ресурсів Світового океану.
8. Територіальні поєднання світових природних ресурсів.

Практичні завдання

1. Дайте географічну характеристику біологічних та мінеральних ресурсів Світового океану, використовуючи карти атласу та літературні джерела.
2. Проаналізуйте структуру земельного фонду світу та окремих регіонів за даними таблиці 1. Які територіальні закономірності ви помітили? Як вони

пов'язані з природно-кліматичними умовами? Назвіть материки, які мають найбільш і найменш сприятливу структуру земельного фонду.

3. Побудуйте кругову діаграму «Структура земельних ресурсів світу» за даними останнього рядка табл. 1.

Таблиця 1

Структура земельного фонду материків і частин світу, %

Регіон	Населені пункти, промислові об'єкти, транспортні мережі	Рілля та багаторічні насадження	Сіножаті і пасовища	Ліси (в т. ч. штучні)	Невгіддя та внутрішні водойми
Європа	5	32	19	26	18
Азія	2	21	15	21	41
Африка	1	11	23	26	39
Північна Америка	3	12	18	33	34
Південна Америка	1	8	19	47	25
Австралія і Океанія	1	5	51	8	35
Світ у цілому	3	11	23	30	33

Методичні вказівки

У кругових діаграмах питома вага явищ відкладається від вертикальної лінії, проведеної від центра кола вгору за годинниковою стрілкою. Першою бажано відкладати частку найбільш розвиненого явища, далі – по рангу. Кут у $3,6^{\circ}$ відповідає 1 %.

Література: 4 [с. 131-158], 6 [с. 110-157], 11 [с. 96-11], 15 [с. 78-90], 16 [с. 87-95]

Практичне заняття 4-5. Населення і трудові ресурси світу

Питання для обговорення

1. Динаміка чисельності населення світу.
2. Демографічна ситуація: відтворення населення, народжуваність, смертність і тривалість життя.
3. Статева і вікова структура населення.

4. Сімейна, соціальна і професійна структура населення світу.
5. Расовий, мовний та етнічний склад.
6. Релігійний склад населення світу.
7. Сільське і міське населення світу.
8. Географія світових міграцій.

Практичні завдання

1. На основі таблиці 1 побудуйте графіки і поясніть причини відмінних величин народжуваності різних типологічних груп країн.
2. На основі таблиці 2 побудуйте графіки і поясніть причини відмінних величин смертності у країнах різних типологічних груп.
3. Поясніть, чим пояснюється нерівномірність розміщення населення на території земної кулі? Наведіть приклади.

Методичні вказівки

У графіках по горизонталі через 1 см відкладаються роки, по вертикалі – коефіцієнти народжуваності (смертності) населення на 1000 жителів. Графіки для кожної країни будуються різним кольором.

Таблиця 1

**Динаміка народжуваності населення в окремих країнах світу
(на 1000 жителів)**

Країна	1950-1954	1955-1959	1965	1970	1981	1989	2006	2014
Польща	30,1	27,1	17,3	16,8	18,9	15,0	10,0	10,0
США	24,5	24,6	19,4	18,2	15,9	15,0	14,0	13,0
Франція	19,5	18,4	17,8	16,7	14,9	14,0	13,0	13,0
Йорданія	45,0	40,0	48,1	48,9	49,3	39,2	29,0	34,0
Монголія	26,9	35,9	40,6	40,2	36,7	36,1	18,0	23,0
Туніс	30,8	42,8	44,3	36,2	35,0	22,0	17,0	19,0

Таблиця 2

**Динаміка смертності населення в окремих країнах світу
(на 1000 жителів)**

Країна	1946-1950	1951-1955	1961-1963	1970	1981	1989	2006	2014
Великобританія	11,7	11,7	11,9	11,8	11,0	12,0	10,0	9,0
Туніс	13,3	8,7	10,4	16,0	11,5	7,0	6,0	6,0
Венесуела	13,5	14,0	7,1	7,8	5,6	5,0	5,0	5,0
Мексика	17,8	15,4	10,8	9,9	5,9	6,0	5,0	5,0
Швеція	10,2	9,7	9,9	9,9	11,1	12,0	4,0	10,0

Література: 4 [с. 88-130], 6 [с. 158-189], 11 [с. 67-95], 15 [с. 91-110], 16 [с. 104-119].

Змістовий модуль 2. Географія світового господарства: промисловість і сільське господарство

Практичне заняття 6. Світове господарство як економіко-географічна система

Питання для обговорення

1. Суть понять «світове господарство» та «світовий ринок». Як вони між собою пов'язані? Яке виробництво називають товарним?
2. Основні етапи розвитку світового господарства.
3. Сутність понять, що відбивають чотири основних риси сучасного етапу розвитку світового господарства (глобалізація, багатукладність, різностадійність, циклічність).
4. Вплив науково-технічної революції (НТР) на розвиток світового господарства.
5. Функціонально-галузева структура світового господарства.
6. Геопросторова (географічна) структуру світового господарства.

Практичні завдання

1. Виявіть технологічні зміни світового господарства, охарактеризувавши промислові революції (таблиця 1).

Таблиця 1

Технологічні зміни світового господарства. Промислові революції

Назва промислової революції та її хронологічні рамки	Основні події

2. Схематично зобразіть функціональну модель світового господарства, виділивши центр (ядро), напівпериферію і периферію.

Методичні вказівки

Функціональну модель світового господарства доцільно зображати у вигляді трьох кіл, які розміщені у найбільшому колі, яке відображає світове

господарство в цілому. До ядра слід віднести такі центри – Північноамериканський, Західноєвропейський, Азіатсько-Тихоокеанський. До напівпериферії належать нові індустріальні країни Азії та Латинської Америки, а також більшість пострадянських країн. До периферії світового господарства відносять: країни централізованої економіки (прокомуністичні), країни авторитарної економіки (арабські, африканські), країни меркантилістської економіки (латиноамериканські).

Література: 4 [с. 159-168], 6 [с. 27-36, 62-83], 11 [с. 111-119], 16 [с. 37-59], 18 [с. 282-329]

Практичне заняття 7. Географія промисловості світу: гірничодобувна промисловість, паливно-енергетичний комплекс

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика промисловості світу: галузева структура, сучасні фактори розміщення, НТП і промисловість.
2. Гірничодобувна промисловість світу.
3. Вугільна промисловість світу.
4. Нафтова і нафтопереробна промисловість світу.
5. Газова промисловість світу.
6. Світова електроенергетика.

Практичні завдання

1. За даними таблиці 1 побудуйте кругову діаграму «Структура паливно-енергетичного балансу світу». Письмово проаналізуйте структуру паливно-енергетичного балансу світу. Які зміни, на вашу думку, відбудуться у структурі паливно-енергетичного балансу в майбутньому?

Таблиця 1

Структура паливно-енергетичного балансу світу

Вид палива	Питома вага, %
Нафта	38,6
Вугілля	28,7
Природний газ	22,1

Ядерне паливо	6,9
Гідроенергія	3,7
Усього	100,0

2. Нанесіть на відповідну контурну карту найбільші у світі родовища нафти, природного газу, вугілля (окремо кам'яного і бурого). Країни, які входять до «десятки» найбільших виробників світу по кожному з трьох названих видів палива (табл. 2), позначте трьома різними типами штриховки (вертикальна, горизонтальна, коса). Зафіксуйте випадки перекриття двох або трьох штриховок. Які це країни?

Таблиця 2

Країни – найбільші виробники нафти, природного газу і вугілля

Нафта	Природний газ	Кам'яне вугілля
1. Саудівська Аравія	1. Росія	1. Китай
2. Росія	2. США	2. США
3. США	3. Канада	3. Ботсвана
4. Іран	4. Іран	4. Індія
5. Мексика	5. Норвегія	5. Австралія
6. Китай	6. Алжир	6. Росія
7. Канада	7. Нідерланди	7. ПАР
8. Норвегія	8. Саудівська Аравія	8. Індонезія
9. Кувейт	9. Великобританія	9. Польща
10. ОАЕ	10. Китай	10. Казахстан

Література: 6 [с. 203-231], 11 [с. 120-125], 15 [с. 119-136], 16 [с. 123-127]

Практичне заняття 8. Географія промисловості світу: металургія, машинобудування, хімічна промисловість

Питання для обговорення

1. Особливості розвитку та розміщення чорної металургії світу.
2. Географія кольорової металургії світу.
3. Галузева структура, чинники та тенденції розвитку світового машинобудування в країнах світу.
4. Транспортне машинобудування світу.
5. Географія точного та електротехнічного машинобудування світу.
6. Географія хімічної промисловості світу.

Практичні завдання

1. Виконайте кругову діаграму розподілу світової виплавки сталі між країнами за даними таблиці 1.

Таблиця 1

Країни – найбільші виробники сталі у світі

Країна	Обсяги виплавки, млн. т
1. Китай	489,2
2. Японія	120,2
3. США	98,2
4. Росія	72,4
5. Індія	53,1
6. Південна Корея	51,5
7. Німеччина	48,6
8. Україна	42,8
9. Бразилія	33,8
10. Італія	30,5

2. Заповніть таблицю 2 прикладами галузей машинобудування.

Таблиця 2

Структура сучасного машинобудування з погляду НТР

«Старі» галузі	«Нові» галузі	«Найновіші» галузі

3. Письмово охарактеризуйте основні райони розвитку хімічної промисловості світу.

Методичні вказівки

У кругових діаграмах питома вага явищ відкладається від вертикальної лінії, проведеної від центра кола вгору за годинниковою стрілкою.

Першою бажано відкладати частку найбільш розвиненого явища, далі – по рангу. Кут у $3,6^{\circ}$ відповідає 1 %.

Література: 6 [с. 232-259], 11 [с. 125-133], 15 [с. 137-160], 16 [с. 127-135]

Практичне заняття 9. Географія промисловості світу: лісової, легкої, харчової

Питання для обговорення

1. Галузевий склад і чинники розміщення лісової промисловості світу.
2. Лісозаготівельна і деревообробна промисловість світу.
3. Целюлозно-паперова і лісохімічна промисловість світу.

4. Галузевий склад та сучасні тенденції розвитку і розміщення легкої промисловості світу.
5. Географія текстильної промисловості світу.
6. Особливості розвитку та розміщення галузей харчової промисловості в країнах світу.
7. Географія світового рибальства.

Практичні завдання

1. На основі використання літературних джерел складіть схему галузевої структури лісопромислового комплексу світу.
2. Нанесіть на контурну карту країни, які входять до десятки найбільших виробників бавовняних, вовняних та лляних тканин (табл. 1), позначте їх різними типами штриховки (вертикальна, горизонтальна, коса). Зафіксуйте випадки перекриття двох або трьох штриховок. Які ці країни?

Таблиця 1

Країни – лідери за виробництвом бавовняних, вовняних та лляних тканин

Бавовняні тканини	Вовняні тканини	Лляні тканини
1. Китай	1. Італія	1. Росія
2. Індія	2. Китай	2. Білорусь
3. США	3. Туреччина	3. Іспанія
4. Росія	4. Японія	4. Литва
5. Єгипет	5. Росія	5. Чехія
6. Бразилія	6. Німеччина	6. Франція
7. Італія	7. Литва	7. Естонія
8. Пакистан	8. США	8. Україна
9. Тайвань	9. Мексика	9. Румунія
10. Туреччина	10. Сирія	10. Словенія

3. Письмово охарактеризуйте географію цукрової промисловості світу за даними літературних джерел.

Література: 6 [с. 260-279], 11 [с. 133-135], 15 [с. 161-166], 16 [с. 135-137]

Практичне заняття 10. Географія сільського господарства світу

Питання для обговорення

1. Основні етапи й особливості розвитку сільського господарства світу.
2. НТР і сільське господарство. Географічні відмінності в напрямках і рівнях розвитку сільського господарства.
3. Географія рослинництва світу:
 - 3.1. Зернове господарство;
 - 3.2. Вирощування технічних культур;
 - 3.3. Плодівництво і овочівництво.
4. Географія тваринництва світу.
5. Регіональні особливості світового сільського господарства

Практичні завдання

1. На основі використання літературних джерел доповніть таблицю «Основні групи сучасних типів сільського господарства світу»

Таблиця

№ п/п	Соціальна категорія, товарність	Виробничі форми, спеціалізація, головні галузі (культури, види худоби), енергетична оснащеність, інтенсивність	Розміщення: регіони (країни) світу
1.	Родоплемінне і обшинне, споживче і напівтоварне господарство		
2.	Традиційне дрібне, селянське, напівтоварне		
3.	Традиційне велике, поміщицько-латифундське, напівтоварне		
4.	Товарне капіталістичне (ринкове): А. Фермерське Б. Платаційне		
5.	Товарне виробничо-кооперативне, фермерське і селянське господарство		

2. Письмово поясніть, які переваги має тваринництво над рослинництвом. Чому високорозвинені країни мають вищі темпи приросту валової продукції тваринництва? Чому за показниками середньодушового виробництва тваринницької продукції на провідних позиціях знаходяться

високорозвинені країни, хоча за розмірами поголів'я країни «третього світу»?

3. Використовуючи карти атласу та літературні джерела, на контурну карту різними кольорами нанесіть райони вирощування технічних культур: цукрового буряку, цукрової тростини, бавовнику, арахісу, соняшнику, тютюну.

Література: 4 [с. 193-198], 6 [с. 280-322], 11 [с. 135-142], 15 [с. 167-178], 16 [с. 138-152]

Змістовий модуль 3. Географія світового транспорту і зв'язку, світові зовнішньоекономічні зв'язки, глобальні проблеми людства

Практичне заняття 11. Географія транспорту світу

Питання для обговорення

1. Основні параметри та тенденції розвитку світової транспортної системи.
2. Географія сухопутних видів транспорту світу.
3. Трубопровідний транспорт світу.
4. Водний транспорт світу.
5. Авіаційний транспорт світу.
6. Північноамериканська регіональна транспортна система.
7. Транспортна система країн Західної Європи.
8. Особливості та проблеми розвитку транспортних систем країн, що розвиваються.

Практичні завдання

1. Розрахувати густоту залізничних і автомобільних шляхів окремих країн світу на 1 тис. км² території і на 100 тис. чол. населення. Результати оформити у вигляді таблиці. Зробити аналіз одержаних результатів, виділивши країни з найменшою і найбільшою густотою шляхів сполучення.

Транспортні показники окремих країн світу (2014 р.)

Країна	Площа, км ²	Чисел. нас. млн. чол.	Заг. довжина залізниць, км	Заг. довжина автошляхів, км
Болгарія	110910	7,7	4294	36724
Франція	547030	61,2	31939	892900
Україна	603700	46,8	23350	169500
Росія	17075200	142,0	149000	952000
Індія	3287590	1122,0	62915	3319644
Китай	9596960	1311,0	67524	1400000
Японія	377835	128,0	23670	1152207
Алжир	2381740	33,5	4820	104000
ПАР	1219912	47,3	21431	358596
США	9629091	299,0	225750	6370031
Мексика	1972550	108,0	31048	323977
Канада	9976140	32,6	36114	901902
Аргентина	2766890	39,0	33744	215434
Бразилія	8511965	187,0	30539	1980000
Австралія	7686850	20,6	33819	913000
Нова Зеландія	268680	4,1	3913	92200

Методичні вказівки

Щоб розрахувати густоту шляхів сполучення на 1 тис. км², необхідно загальну довжину залізниць або автомобільних шляхів поділити на площу країни і помножити на 1000; на 100 тис. чол. населення – поділити довжину шляхів на чисельність населення (в тис. чол.) і помножити на 100.

Література: 4 [с. 199-205], 6 [с. 323-381], 11 [с. 144-149], 15 [с. 179-185], 16 [с. 153-164], 18 [386-394]

Практичне заняття 12. Географія світового зв'язку (інформаційних комунікацій)

Питання для обговорення

1. Суть, призначення та види зв'язку.
2. Передумови та історичні особливості розвитку зв'язку в країнах світу.
3. Особливості розвитку та розміщення традиційних видів зв'язку (поштового, телеграфного, телефонного).
4. Розвиток і розміщення новітніх видів електрозв'язку.
5. Міжнародні комп'ютерні мережі. Регіональна структура Інтернету.

6. Регіональні особливості розвитку зв'язку.

Практичні завдання

1. Накресліть схему галузевої структури зв'язку, відобразивши на ній такі види зв'язку як поштовий, електричний та фельд'єгерський.

2. Випишіть в зошит такі поняття як «зв'язок», «інформаційно-комунікаційний комплекс», «інформаційна індустрія». «інформаційне суспільство».

3. Письмово охарактеризуйте Північноамериканський або Західноєвропейський район зв'язку (за вибором студента).

Література: 1 [с. 157-186], 6 [с. 434-466], 18 [370-375]

Практичне заняття 13. Міжнародний територіальний поділ праці та світові зовнішньоекономічні зв'язки

Питання для обговорення

1. Суть понять «міжнародний поділ праці», «галузь міжнародної спеціалізації», «міжнародна економічна інтеграція».

2. Міжнародна торгівля сировинними товарами.

3. Міжнародна торгівля промисловими товарами, машинами і обладнанням.

4. Міжнародна торгівля продукцією інтелектуальної власності, послугами.

5. Географія міжнародного туризму.

Практичні завдання

1. На основі використання літературних та статистичних джерел визначте основні особливості та тенденції розвитку міжнародної торгівлі у XXI столітті.

2. Користуючись даними офіційного сайту Всесвітньої Туристичної Організації (ВТО), проаналізуйте показник обсягу прибутків від туризму в регіональному розрізі.

Література: 4 [с. 244-251, 311-315], 6 [с. 519-581], 11 [с. 142-144. 149-153], 15 [с. 13-118], 16 [с. 173-192]

Практичне заняття 14. Сутність та класифікація глобальних проблем людства

Питання для обговорення

1. Глобалістика як наука, що вивчає глобальні проблеми людства.
2. Проблема збереження миру та війни.
3. Проблеми народонаселення.
4. Глобальні екологічні проблеми.
5. Економічні та соціальні проблеми.
6. Продовольча проблема.

Практичні завдання

1. Заповніть таблицю, використовуючи літературні джерела.

Таблиця

Комплекс глобальних і субглобальних проблем людства

Глобальні проблеми	
1	
2	
3	
4	
5	
Субглобальні проблеми	
1	
2	
3	

2. Письмово поясніть, в чому полягає сутність транскордонних екологічних проблем. Які є пропозиції щодо їхнього вирішення?
3. Охарактеризуйте (за вибором) одну із глобальних соціальних проблем людства за планом: 1) сутність проблеми, масштабність прояву; 2) причини виникнення; 3) можливі шляхи розв'язання.

Література: 4 [с. 292-310], 6 [с. 148-156, 170-177, 474-484], 11 [с. 153-177], 16 [с. 96-103]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Тема 1. Теоретичні та методичні питання економічної географії країн світу

Виділіть і охарактеризуйте етапи розвитку економічної географії країн світу. Результати оформіть у вигляді таблиці, у якій вкажіть назву та хронологічні рамки етапу, основні наукові досягнення та прізвища географів.

Тема 2. Сучасна карта світу

Порівняйте підходи економіко-географів до типізації країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку (наприклад, за С. П. Кузиком і В. В. Вольським). Результати оформіть у вигляді таблиці.

Тема 3. Географія природних ресурсів світу

За літературними та інтернет-джерелами проаналізуйте участь країн у світовому видобутку та споживанні паливно-енергетичних ресурсів.

Тема 4. Населення і трудові ресурси світу

Випишіть і засвойте наступні терміни: «народжуваність», «смертність», «природний приріст», «механічний приріст», «середня тривалість життя», «відтворення населення», «демографічний вибух», «демографічна революція», «демографічна ситуація», «демографічна політика», «політика народонаселення», «трудові ресурси», «робоча сила», «розселення населення», «урбанізація», «субурбанізація».

Тема 5. Світове господарство як економіко-географічна система

Поясніть, чому саме міжнародна економічна інтеграція вважається найвищим ступенем географічного поділу праці? Наведіть приклади галузевої та регіональної інтеграції країн світу.

Тема 6. Географія промисловості світу

1. Поясніть, як використовуються альтернативні джерела енергії в країнах світу. Чи можна в перспективі збільшити їх використання? Аргументуйте свою думку

2. Проведіть групування районів і найбільших центрів чорної металургії світу за принципами розміщення:

- а) на місцевій сировині і паливі;
- б) на базі залізорудних ресурсів;
- в) на базі ресурсів коксівного вугілля;
- г) в портах і при портових районах на імпорتنій руді і паливі.

3. Поясніть, які географічні особливості притаманні світовому рибальству.

Тема 7. Географія сільського господарства світу

1. Поясніть, у чому полягає проблема фермерства в розвинених країнах світу? Наведіть приклади.

2. Письмово з'ясуйте зміст понять «аквакультура» і «марікультура».

Тема 8. Географія транспорту світу

Дайте характеристику міжнародним транспортним коридорам (МТК), які проходять через територію України.

Тема 9. Географія світового зв'язку

Розкрийте роль та функції інформаційно-комунікаційного комплексу у складі четвертинного сектору світового господарства.

Тема 10. Міжнародний територіальний поділ праці та світові зовнішньоекономічні зв'язки

На основі опрацювання статистичних матеріалів охарактеризуйте географічну структуру міжнародної торгівлі.

Тема 11. Сутність та класифікація глобальних проблем людства

Поясніть, чому проблема збереження миру та війни вважається найважливішою? Аргументуйте свою думку.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Змістовий модуль 1

1. Назвіть представників німецької географічної школи

- 1) Карл Ріттер 2) Карл Зауер 3) Фрідріх Ратцель 4) Елізе Реклю 5) Альфред Геттнер

2. До економічної географії відносять:

- 1) географію туризму 2) географію промисловості 3) географію транспорту 4) рекреаційну географію 5) географію сільського господарства 6) медичну географію

3. Які з перерахованих країн є конституційними монархіями?

- 1) Саудівська Аравія 2) Данія 3) Бельгія 4) Бруней 5) ОАЕ 6) Японія

4. Які з перерахованих країн мають федеративну форму державного устрою?

- 1) Україна 2) Мексика 3) Росія 4) Індія 5) США 6) Польща 7) Індонезія

5. Виберіть залежні території Великобританії

- 1) Бермудські острови 2) Острів Піткерн 3) Антильські острови 4) Маріанські острови 5) Острів Вознесіння 6) архіпелаг Чагос

6. Виберіть країни з чисельністю населення понад 100 млн осіб

- 1) Бангладеш 2) Аргентина 3) Бразилія 4) Індія 5) Австралія 6) Нігерія 7) Індонезія

7. Назвіть країни «переселенського капіталізму»

- 1) США 2) Канада 3) Австралія 4) Бразилія 5) ПАР 6) Нова Зеландія 7) Японія 8) Ізраїль

8. Які з названих міжнародних організацій відносяться до економічних?

- 1) НАФТА 2) АНЗЮК 3) ОПЕК 4) АТЕС 5) АНЗЮС 6) Ла-Платська група

9. АСЕАН – економічне і політичне об'єднання:

- 1) Бразилії і Аргентини 2) Центральноамериканських держав 3) Держав Африки 4) Держав Південно-Західної Азії 5) Держав Південно-Східної Азії

10. Виберіть з перерахованих однонаціональні країни

- 1) Японія 2) Данія 3) Росія 4) Індія 5) Республіка Корея 6) Індонезія

11. Назвіть місцеві (національні) релігії

- 1) буддизм 2) синтоїзм 3) християнство 4) індуїзм 5) іслам 6) даосизм

12. Згрупуйте відповідно мовну групу і мову, яка до неї відноситься

- | | |
|-----------------|---------------|
| 1) романська | А. польська |
| 2) германська | Б. італійська |
| 3) іранська | В. шведська |
| 4) індоарійська | Г. хінді |
| 5) слов'янська | Д. таджицька |

13. Назвіть два мегалополіси, які розташовані в США

- 1) Токайдо 2) Чипітс 3) Рандстат 4) Бостваш 5) Рейнський

14. Найбільші запаси оброблюваних земель приурочені до:

- 1) субтропічного і тропічного поясів 2) помірного і субтропічного поясів
3) тропічного і субекваторіального поясів 4) екваторіального і субекваторіального поясів 5) помірного і субарктичного поясів

15. Згрупуйте відповідно країну і кам'яновугільний басейн

- | | |
|--------------|-----------------|
| 1) Німеччина | А. Кузнецький |
| 2) Росія | Б. Фушунський |
| 3) Польща | В. Рурський |
| 4) США | Г. Аппалачський |
| 5) Китай | Д. Сілезький |

16. У країнах якого типу зосереджені найбільші запаси нафти?

- 1) У розвинутих країнах 2) У країнах середнього рівня розвитку 3) У країнах, що розвиваються 4) У постсоціалістичних країнах

17. Виберіть 3 країни, які мають значні поклади мідних руд

- 1) Чилі 2) ПАР 3) Замбія 4) Австралія 5) Франція

18. Україна займає перше місце в світі за запасами:

- 1) вугілля 2) залізної руди 3) марганцевої руди 4) калійної солі

19. Найбільший обсяг запасів прісних вод мають:

- 1) Південна та Північна Америка
- 2) Південна Америка та Азія
- 3) Північна Америка та Азія
- 4) Європа і південна Америка

20. Виберіть країни з найбільшими запасами гідроенергоресурсів:

- 1) США
- 2) Китай
- 3) Індія
- 4) Бразилія
- 5) Росія
- 6) Швеція

Змістовий модуль 2

1. Вкажіть правильне визначення поняття «міжнародний поділ праці»:

- 1) Спеціалізація окремих територій на виробництві певних товарів і послуг і товарний обмін між територіями такими товарами і послугами, які в районах спеціалізації продукуються з порівняно меншими витратами.
- 2) Спеціалізація окремих країн на виробництві певних товарів і наданні послуг та товарний обмін між ними продуктами цієї діяльності.
- 3) Спеціалізація в діяльності окремих виробників товарів чи послуг і товарний обмін між ними продуктами цієї діяльності.
- 4) Регулярний товарний обмін між країнами світу виробленою продукцією і послугами.

2. Чим зумовлено, що в багатьох високо розвинутих країнах чорна металургія тяжіє до морських портів?

- 1) Розвитком суднобудування.
- 2) Експортом чорних металів
- 3) Переходом на дешеву імпорتنу залізну руду.
- 4) Потребами виробництва у великій кількості води.
- 5) Відсутністю місцевої паливної бази й орієнтацією на привізне паливо.

3. В епоху НТП серед галузей промисловості найбільш високими темпами розвиваються:

- 1) Машинобудування, чорна металургія, електроенергетика.
- 2) Чорна металургія, хімія полімерів, атомна енергетика.
- 3) Машинобудування, електроенергетика, хімічна промисловість.

4. З названих країн вкажіть 2 країни – найбільші виробники автомобілів:

- 1) Франція,
- 2) Німеччина
- 3) Японія
- 4) Італія
- 5) США
- 6) Іспанія

5. Які країни займають перше місце в світі відповідно за видобутком бокситів і виробництвом алюмінію (вкажіть пару):

1) Австралія, Росія 2) Суринам, США 3) Росія, США 4) Австралія, США 5) Китай, Японія.

6. У якому регіоні зосереджено понад 50 % світового виробництва авіаракетокосмічної промисловості?

1) Західна Європа 2) Центральна і Східна Європа 3) Східна Азія 4) Північна Америка 5) Південна Америка

7. Згрупуйте відповідно країну і ТНК, яка їй належить:

- | | |
|---------------|--------------------|
| 1) ФРН | А. Соні |
| 2) Франція | Б. Сіменс |
| 3) США | В. Рено |
| 4) Японія | Г. Дженерал моторс |
| 5) Нідерланди | Д. Філіпс |

8. Виберіть автомобільні ТНК

1) БМВ 2) БАСФ 3) Форд 4) Філіпс 5) Соні 6) ФІАТ

9. Яких мінеральних добрив найбільше виробляється у світі?

1) фосфорних 2) азотних 3) калійних 4) комплексних

10. Визнаний лідер з виробництва газетного паперу в світі – це:

1) США 2) Канада 3) Росія 4) Фінляндія

11. Які дві країни є найбільшими світовими виробниками сталі?

1) Росія 2) Україна 3) Японія 4) США 5) Китай

12. Згрупуйте відповідно країну і ГЕС

- | | |
|--------------|-----------------|
| 1) Росія | А. Ітайпу |
| 2) США | Б. Красноярська |
| 3) Бразилія | В. Гранд-Кулі |
| 4) Канада | Г. Гурі |
| 5) Венесуела | Д. Черчил-Фоллз |

13. Знайдіть помилковий вислів:

1) виробництво калійних добрив тяжіє до споживача; 2) у структурі хімічної промисловості найшвидшими темпами розвивається хімія органічного синтезу; 3) виробництво синтетичного каучуку у світі вже вдвічі перевищує

виробництво натурального каучуку; 4) «Баєр» - компанія, що є лідером хімічної галузі у Німеччині; 5) виробництво хімічних волокон – водомістка галузь хімічної промисловості

14. Знайдіть помилковий вислів:

1) найпотужніша у світі ГЕС збудована в Росії; 2) Ісландія та Нова Зеландія накопичили великий досвід використання геотермальної енергії; 3) на США припадає близько 40 % сумарної потужності АЕС світу; 4) Китай – світовий лідер з видобутку кам'яного вугілля; 5) Данія близько 10 % потреб в електроенергії задовольняє за рахунок вітрових електростанцій.

15. Які дві країни світу є світовими лідерами за вирощуванням бавовни?

1) Індія 2) Китай 3) США 4) Пакистан 5) Узбекистан 6) Єгипет

16. Яка країна займає перше місце у світі за виробництвом і експортом вовни?

1) Нова Зеландія 2) ПАР 3) Аргентина 4) Австралія 5) Індія 6) Казахстан

17. Назвіть культури, які займають близько половини посівних площ та складають основу раціону харчування людей більшості країн світу

1) зернові 2) технічні 3) олійні 4) баштанні 5) овочеві

18. Яка країна займає перше місце у світі за поголів'ям свиней і овець?

1) США 2) Бразилія 3) Китай 4) Індія 5) Росія 6) Австралія

19. Назвіть групу країн, які очолюють список найбільших виробників винограду у світі

1) Туреччина, Алжир, Лівія 2) Італія, Іспанія, Франція, 3) Португалія, Іспанія, Греція 4) Угорщина, Україна, Молдова 4) США. Мексика, Нікарагуа

20. Яка частка зайнятих у сільському господарстві в країнах, що розвиваються ?

1) 2-3 % 2) 20-25 % 3) 60-75 %

Змістовий модуль 3

1. Для якого типу транспортної системи характерна найгустіша у світі мережа всіх видів транспорту, особливо автошляхів і залізниць?

1) Північноамериканського 2) Європейського 3) Країн СНД 4) Азіатського 5) Країн Латинської Америки 6) Африканського

2. Морський транспорт світу серед інших видів транспорту займає провідну позицію:

1) За масою перевезених вантажів 2) За кількістю перевезених пасажирів 3) За кількістю виконаних тонно-кілометрів 4) За кількістю виконаних пасажиро-кілометрів

3. Транспортна система азіатського типу характеризується:

1) Переважанням залізничних перевезень і великим значенням каботажного судноплавства у приморських районах. 2) Рівномірним розвитком усіх видів транспорту. 3) Переважанням трубопровідного і великим значенням авіаційного транспорту у внутрішній перевезеннях. 4) Переважанням морського і річкового транспорту.

4. Вкажіть основні тенденції розвитку світового транспорту:

1) Спеціалізація транспортного процесу. 2) Дублювання транспортних комунікацій світового значення. 3) Розвиток світової контейнерної системи. 4) Зміна зовнішньоторговельних зв'язків країн, що розвиваються. 5) Ріст рухливості населення. 6) Підвищення енергоємності транспорту. 7) Підвищення ролі транспорту як фактору розміщення виробництва.

5. Яка частина світових морських перевезень припадає на Атлантичний океан?

1) $1/5$ 2) $1/2$ 3) $1/3$ 4) $1/4$ 5) $1/6$

6. Виберіть з перерахованих країни так званого «зручного прапора»:

1) Ліберія 2) Японія 3) Кіпр 4) Панама 5) Росія

7. Згрупуйте відповідно країни і аеропорти:

1) Франція	А. Шереметьєво
2) Великобританія	Б. Орлі
3) США	В. Ханеда
4) Японія	Г. Хітроу
5) Росія	Д. Охейр

8. До засобів масової інформації належать:

- 1) кіно; 2) телеграф; 3) преса; 4) радіо; 5) пошта; 6) телебачення.

9. Який регіон світу є лідером за рівнем розвитку зв'язку?

- 1) Західна Європа; 2) Північна Америка; 3) Японія; 4) Південно-Східна Азія; 5) Австралія і Нова Зеландія.

10. Супутникові системи зв'язку належать до:

- 1) волоконно-оптичних систем; 2) кабельних систем; 3) систем радіозв'язку.

11. Основними тенденціями міжнародної торгівлі є:

- 1) зростання частки продукції обробної промисловості; 2) зростання частки сировинних товарів; 3) зростання експорту послуг; 4) зменшення частки машин, обладнання і транспортних засобів; 5) збільшення частки країн, що розвиваються у світовій торгівлі.

12. 50 % світового експорту продукції машинобудування припадає на:

- 1) Японію, Німеччину, США; 2) США, Китай, Францію; 3) Німеччину, Францію, США; 4) Японію, Республіку Корея, Китай.

13. Лідером в експорті ліцензій виступає:

- 1) Японія; 2) США; 3) Німеччина; 4) Китай; 5) Росія.

14. У товарній структурі світової торгівлі послугами значно скоротилась частка:

- 1) туристичних послуг; 2) транспортних послуг; 3) інжинірингових послуг; 4) посередницьких послуг.

15. Теоретичні основи сучасної глобалістики заклали такі вчені (вибрати два прізвища):

- 1) Я. Тінберген 2) Теяр де Шарден 3) Е. Ласло 4) В. Вернадський 5) Б. Гаврилишин

16. Найнебезпечнішими для людства є глобальні проблеми:

- 1) екологічні; 2) політичні; 3) демографічні; 4) економічні; 5) соціальні.

17. З наведеного переліку виділіть глобальні проблеми:

- 1) освоєння ресурсів Світового океану; 2) мирне освоєння космосу; 3) ліквідація

наслідків стихійних лих; 4) боротьба за мир; 5) прокладання підводних оптико-волоконних кабелів між материками.

18. З наведеного переліку виділіть глобальні соціальні проблеми:

1) наркоманія; 2) освоєння ресурсів Світового океану; 3) злочинність; 4) проблеми охорони здоров'я; 5) продовольча; 6) проблема освіти.

19. Які з названих глобальних проблем належать до економічних проблем?

1) деградація земель; 2) сировинна; 3) боротьба за мир; 4) енергетична; 5) демографічна.

20. Частка економічно розвинених країн у світовій торгівлі становить:

1) 70 %; 2) 50 %; 3) 90 %; 4) 100 %.

КОРОТКИЙ СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ

Аванпорт – допоміжний порт у місці впадіння судноплавної річки в море, тісно пов'язаний з основним портом, розташованим вище по течії річки. Наприклад, Бремерхафен як аванпорт Бремена більш доступний для суден з більшими осадкою і дедвейтом, ніж основний порт.

Автаркія – замкненість, самодостатність, намагання відмовитися від участі в міжнародному поділі праці та виробляти весь спектр товарів і послуг самостійно.

Автономія – самоуправління, право самостійного здійснення деяких функцій державної влади, яке конституція держави надає будь-якій її частині.

Авторитаризм – суспільна система з режимом сильної центральної влади. У цих умовах велику роль відіграє суб'єктивний чинник, службова та соціальна ієрархія. Традиційні авторитарні системи склалися в багатьох країнах Азії.

Агропромисловий комплекс (АПК) – сукупність галузей і сфер діяльності, які на основі міжгалузевих зв'язків беруть участь у виробництві, заготівлі, переробці, зберіганні, транспортуванні та реалізації готової сільськогосподарської продукції.

Аквакультура – система заходів з регулювання природних процесів відтворення прісноводних організмів. Включає в себе переселення і акліматизацію риб, створення підводних «ферм» та ін.

Акваторія – обмежена частина водної поверхні Землі з притаманними їй природними і антропогенними властивостями і ресурсами.

Анклав – частина території однієї держави, оточена з усіх сторін територією інших країн; країна, оточена з усіх боків територією іншої країни (наприклад, Лесото, Сан-Марино, Ватикан).

Асиміляція – процес поглинання одного етносу іншим.

Багатоукладність – риса світового господарства, пов'язана з різним ступенем розвитку ринкових відносин, міжнародного поділу праці тощо; співіснування в межах однієї країни різних соціально-економічних укладів (від натурального господарства до державного капіталізму).

Безробіття – незайнятість в народному господарстві країни частини економічно активного населення.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) – макроекономічний показник, який розраховується як сукупна вартість кінцевої продукції (товарів і послуг), вироблена всіма виробниками (власними або іноземними) на території даної країни за певний період (за рік).

Валовий національний продукт (ВНП) – загальна вартість продукції (товарів і послуг), виробленої власними виробниками даної країни і підприємствами даної країни за її межами за певний період (за рік).

Вантажообіг – добуток обсягу перевезених вантажів на відстань їх перевезення за певний проміжок часу; вимірюється в тонно-кілометрах (т-км).

Відтворення населення – сукупність процесів народження, смертності й природного приросту населення, які забезпечують безперервну зміну людських поколінь і зростання населення.

Внутрішні води – розташовані в межах державної території озера, річки, канали, внутрішні моря, затоки, бухти та лимани. Які мають ширину проходу меншу за 24 морські милі, або частини морських вод з більшою шириною проходів, якщо вони історично належать даній державі.

Галузь – сукупність підприємств, схожих за призначенням виробленої продукції, сировиною, технікою і технологією виробництва, професійним складом кадрів і умовами праці.

Геоглобалістика – міждисциплінарний науковий підхід, спрямований на комплексний розгляд глобальних проблем людства та пошук шляхів їх вирішення.

Географічний поділ праці – просторовий прояв суспільного поділу праці, полягає у закріпленні окремих галузей за відповідними територіями, у спеціалізації окремих країн (регіонів) на виробництві певних видів продукції чи послуг з метою подальшого обміну.

Геополітичне (політико-географічне) положення – оцінка місцеположення країни на політичній карті світу, по відношенню до держав –

політичних центрів світу.

Глобалізація – процес створення світових ринків усіх видів товарів, конвертованих валют, цінних паперів, інтелектуальної власності, трудових ресурсів, реклами, банківських послуг тощо.

Глобальні проблеми – це такі проблеми, які охоплюють весь світ, створюють загрозу для сучасного і майбутнього існування людства та вимагають для свого вирішення об'єднаних зусиль та спільних дій усіх країн та народів.

Густота населення – чисельність постійного населення, що припадає на одиницю площі (1 км²).

Дедвейт – повна вантажопідйомність судна; маса вантажу, що приймає корабель (у тому числі корисний вантаж, паливо, судові запаси та екіпаж).

Демографічна криза – невідповідність чисельності населення Землі ресурсам географічної оболонки, які здатні забезпечити населення всім необхідним для його життєдіяльності.

Демографічна політика – сукупність заходів з боку держави, спрямованих на регулювання режиму відтворення населення.

Демографічний вибух – особливий вид розширеного відтворення населення, за якого народжуваність значно перевищує смертність.

Депопуляція – звужене відтворення населення, що призводить до зменшення його абсолютної чисельності.

Депортація – примусова міграція, виселення.

Депресія – стан економічного об'єкту, що характеризується падінням обсягів виробництва.

Держава – суверенне політичне утворення, країна з певною територією, господарством і політичною владою в ній. Держава є головним носієм прав і обов'язків у міжнародних відносинах.

Державний кордон – позначені на земній поверхні чи уявні, але позначені на карті лінії, які визначають межі сухопутної або водної території держави.

Диверсифікація – процес ускладнення галузевої структури виробничого комплексу, збільшення номенклатури (різноманітності) продукції і кількості

спеціалізованих економічних об'єктів (підприємств, галузей тощо).

Дискримінація – політика обмеження прав людини на основі расових, етнічних, статевих чи інших ознак.

Діаспора – розселення значної частини народу поза межами своєї країни чи етнічної території.

Екологічні проблеми – зниження середовищеутворюючих, ресурсовідтворюючих та природоохоронних функцій ландшафтних комплексів унаслідок впливу антропогенної діяльності, що погіршує умови існування самої людини.

Економіко-географічне положення – сукупність просторових зв'язків певного економічного об'єкта (країни, району, міста, підприємства) з іншими об'єктами, що лежать поза ним і мають на нього той чи інший економічний вплив.

Економічна зона – 200-мильна морська смуга, яка прилягає до територіальних вод держави, відкрита для вільного судноплавства, але заборонене для будь-якої господарської діяльності з боку інших країн без спеціального дозволу (ліцензії).

Економічний район – територіально цілісна частина господарського комплексу країни, яка має спеціалізацію, комплексність, керованість. Економічні райони є наслідком географічного поділу праці.

Економічно активне населення – сукупність людей, які реально працюють або шукають роботу (zareєстровані безробітні).

Еміграція – виїзд за межі країни на постійне проживання.

Етнос – усталена спільність людей, що історично склалася на певній території і позначена спільністю мови, культури, побуту, психічного складу, єдністю етнічної самосвідомості, зафіксованій у самоназві.

Зайнятість населення – ступінь участі працездатного населення в суспільному виробництві.

Зелена революція – інтенсифікація сільськогосподарського виробництва шляхом впровадження нових досягнень селекції, а також підвищення рівня

механізації, хімізації, енергоозброєності праці.

Земельні ресурси – частина земної поверхні, придатна для проживання людини і здійснення всіх видів її господарської діяльності.

Імміграція – в'їзд до країни на постійне проживання.

Інфраструктура – сукупність будівель, споруд, систем і служб, необхідних для функціонування галузей матеріального виробництва і забезпечення життєдіяльності суспільства.

Каботаж – судноплавство між портами однієї країни. Розрізняють великий каботаж – перевезення вантажів і пасажирів між портами різних морів і малий каботаж – перевезення між портами одного моря.

Контрурбанізація – процес відтоку населення з великих міст та ядер міських агломерацій.

Конфедерація – союз держав, які об'єднуються для розв'язання певних політичних чи військових цілей, зберігаючи при цьому свою самостійність.

Країна – територія з визначеними кордонами, заселена певним народом, яка в політико-географічному відношенні може мати державний суверенітет або бути залежною.

Латифундія – значне за розмірами землеволодіння з високорозвиненою товарною спеціалізацією.

Легка промисловість – комплекс галузей, які використовують переважно сільськогосподарську сировину і забезпечують населення тканинами. Одягом, взуттям та іншими товарами народного споживання.

Лісопромисловий комплекс (ЛПК) – група галузей промисловості, які здійснюють заготівлю, механічну обробку і хімічну переробку деревини.

Марікультура – штучне вирощування і розведення морських промислових організмів (устриць, водоростей, риб, ракоподібних та ін.) у лагунах, лиманах, естуаріях та інших морських акваторіях.

Машинобудівний комплекс – складне міжгалузеве утворення, яке охоплює машинобудування і металообробку, а також ряд спеціалізованих галузей, подібних за технологією та використовуваною сировиною.

Мегаліс – складна, найбільша урбанізована система розселення, яка утворюється при зрощенні великої кількості територіально близьких міських агломерацій.

Металургійний комплекс – сукупність пов'язаних між собою галузей і стадій виробничого процесу від видобутку сировини до виробництва готової продукції чорних і кольорових металів і їх сплавів.

Міграція населення – переміщення людей з одної місцевості в іншу, пов'язане зі зміною постійного місця проживання.

Мінеральні ресурси – враховані запаси корисних копалин (рудні, нерудні та енергетичні), які використовуються в народному господарстві як мінеральна сировина чи джерело енергії.

Міська агломерація – система територіально близьких і економічно взаємопов'язаних населених пунктів, об'єднаних стійкими трудовими, культурно-побутовими і виробничими зв'язками, спільною соціальною і технічною інфраструктурою. Міські агломерації бувають моно- і поліцентричними.

Монархія – форма правління, за якої політична влада успадковується. Монархії бувають конституційними (обмеженими), абсолютними (необмеженими) і теократичними (монарх поєднує світську і духовну владу).

Науково-технічна революція (НТР) – докорінне якісне перетворення виробництва, за якого наука стає безпосередньою продуктивною силою.

Національний дохід – сукупна вартість усіх вироблених товарів і послуг за вирахуванням вартості спожитих матеріалів, палива і енергії та зносу основних фондів.

Паливно-енергетичний баланс – співвідношення між надходженням (видобутком) різних видів палива і виробництвом електроенергії та витратою їх в народному господарстві.

Паливно-енергетичний комплекс (ПЕК) – складна міжгалузева система видобутку і виробництва палива й електроенергії, їх транспортування, розподілу і використання. До його складу входить паливна промисловість (нафтова,

нафтопереробна, газова, вугільна, сланцева, торфова) і електроенергетика.

Пасажирообіг – добуток кількості пасажирів на відстань їх перевезення за певний проміжок часу; вимірюється у пасажиро-кілометрах (пас-км).

Політична карта світу – географічна карта земної кулі, на якій позначені всі країни; набір відомостей про політичну географію світу.

Природні ресурси – тіла та сили природи, які на даному рівні розвитку і вивченості продуктивних сил можуть бути використані для задоволення потреб людського суспільства у формі безпосередньої участі в матеріальній діяльності.

Природні умови – тіла і сили природи, які на даному рівні розвитку продуктивних сил суттєві для діяльності людського суспільства, але безпосередньо не беруть участі в матеріальній виробничій діяльності людей.

Природно-ресурсний потенціал (ПРП) території – сукупна продуктивність природних ресурсів, засобів виробництва і предметів споживання, яка виражається в їх сукупній споживчій вартості.

Природокористування – сукупність усіх форм експлуатації природно-ресурсного потенціалу та заходів з його збереження та відтворення.

Природокористування – взаємообумовлене поєднання органічно пов'язаних між собою підприємств на певній території відповідно до особливостей її економічних і природних ресурсів, а також транспортно-географічного положення, що забезпечує необхідний економічний результат, тобто отримання заданого обсягу продукції при мінімальних затратах.

Реєміграція – повернення колишніх емігрантів на постійне місце проживання в країну виїзду.

Республіка – форма правління, за якої всі органи влади є виборними. Республіки бувають президентськими, парламентськими, президентсько-парламентськими і парламентсько-президентськими.

Ресурсозабезпеченість – співвідношення між величиною ресурсу та розмірами його використання. Вимірюється в роках.

Римський клуб – неурядова незалежна організація 100 найвідоміших учених світу, створена в 1968 р. для регулярного обговорення проблем

майбутнього, що виникають у зв'язку з економічним, технологічним і соціальним розвитком.

Різностадійність – риса світового господарства, пов'язана зі співіснуванням у його межах до індустріальних, нових індустріальних, індустріальних та постіндустріальних країн.

Розселення – розподіл населення по території та форми його територіальної організації у вигляді системи населених пунктів (поселень).

Рурбанізація – процес поширення міського способу життя на сільську місцевість.

Сальдо міграцій – різниця між кількістю осіб, які прибули на якусь територію та вибули з неї за однаковий проміжок часу.

Світове господарство – сукупність національних господарств усіх країн світу, які пов'язані між собою всесвітніми економічними відносинами на базі географічного поділу праці.

Світовий ринок – складова частина світового господарства, яка є сукупністю національних ринків окремих країн, між якими відбувається обмін товарами, послугами, працею на основі фінансово-кредитних зв'язків та інших відносин, що диктуються географічним поділом праці.

Спеціалізація – форма суспільної організації виробництва, при якій підприємство виробляє певну продукцію. Територіальна спеціалізація – зосередження на певній території виробництва найбільш ефективних видів продукції і послуг з метою поза районного споживання.

Стагнація – стан економічного об'єкта, за якого тривалий час не спостерігається зростання виробництва, а тим більше його розвитку («застій»).

Старіння нації – процес постійного збільшення частки людей похилого віку у віковій структурі населення країни.

Субглобальні проблеми – проблеми розвитку людства, що мають тенденцію до переростання в глобальні.

Субурбанізація – процес зростання і розвитку приміської зони великих міст (урбанізація передмість).

Суверенітет – незалежність, самостійність, здатність вступати в політичні відносини з іншими суб'єктами міжнародного права. Бути членом відповідних міжнародних організацій.

Територіальні води – морський 12-мильний пояс, що прилягає до узбережжя чи внутрішніх вод держави.

Технополіс – місто науки й передових технологій, найсучасніша організаційна форма інтеграції науки та виробництва.

Трудові ресурси – 1. Частина населення країни, що має необхідний фізичний розвиток, розумові здібності та знання для роботи в народному господарстві. 2. Сукупність людей, які перебувають у працездатному віці (за винятком інвалідів), та працюючих людей, молодших або старших за працездатний вік.

Унітарна держава – єдина, політично однорідна організація, яка складається з адміністративно-територіальних одиниць, що не мають власної державності.

Урбанізація – соціально-економічний процес, який виявляється в зростанні кількості міських поселень, концентрації населення в них, поширенні міського способу життя на всю мережу поселень.

Фактори розміщення виробництва – це природні та соціально-економічні умови даної території, які сприяють формуванню в її межах певного виробництва.

Федерація – союзна держава, до складу якої входять самоврядні території, що мають певну політичну та економічну самостійність.

Фрахт – плата власникові транспортного засобу за перевезення вантажів або пасажирів.

Циклічність – особлива риса світового господарства, пов'язана з періодичними коливаннями у світовій економіці, зумовленими досягненнями НТР, зміною поколінь кваліфікованих робітників, оновленням технічної інфраструктури та ін.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Алисов Н. В. Экономическая и социальная география (общий обзор) / Н. В. Алисов, Б. С. Хорев. – М.: Гардарики, 2000. – 704 с.
2. Безуглий В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посібник / В. В. Безуглий, С. В. Козинець. – К.: Видавничий центр «Академія», 2003. – 688 с.
3. Воронин В.П. Мировое хозяйство и экономика стран мира: учебное пособие для вузов / В.П. Воронин. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 237 с.
4. Вступ до економічної і соціальної географії / А. П. Голиков, Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. – К.: Либідь, 1996. – 320 с.
5. Географія світового господарства : навч. посіб. / за ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. – К.: Знання, 2010. – 675 с.
6. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / Я. Б. Олійник та ін.; за ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. – К.: Знання, 2011. – 640 с.
7. География мирового хозяйства. Часть I / под ред. Б.Н. Зимина. – М.: Изд-во Рос. открыт. ун-та, 1992. – 160 с.
8. Гладкий Ю. Н. Экономическая и социальная география мира / Ю. Н. Гладкий. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 400 с.
9. Голиков А. П. География мирового хозяйства / А. П. Голиков, Ю. П. Грицак, Н. А. Казакова, В. П. Сидоров ; под ред. А. П. Голикова. – К. : Центр навч. л-ри. 2008. – 192 с.
10. Економіка зарубіжних країн: підручник / А. С. Філіпенко, В. А. Вергун, І. В. Бураківський та ін. – К.: Либідь, 1996. – 416 с.
11. Економічна і соціальна географія світу: навч. посібник / за ред. С. П. Кузика. – Львів: Світ, 2002. – 670 с.
12. Липец Ю. Г. География мирового хозяйства: учеб. пос. / Ю. Г. Липец, В. А. Пуляркин, С. Б. Шлихтер. – М.: ВЛАДОС, 1999. –

400 с.

13. Максаковский В. П. Географическая картина мира : в 2-х кн. / В. П. Максаковский. – Кн. 1: Общая характеристика мира. – М. : Дрофа, 2004. – 496 с.
14. Нікітіна М. Г. Світове господарство та міжнародні відносини: просторові аспекти розвитку: навч. посібник / М. Г. Нікітіна. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 192 с.
15. Родионова И. А. Экономическая география: учебно-справочное пособие / И. А. Родионова, Т. М. Бунакова. – М.: Московский лицей, 2003. – 496 с.
16. Социально-экономическая география зарубежного мира / под ред. В. В. Вольского. – 2-е изд., испр. – М.: Дрофа, 2003. – 560 с.
17. Соціально-економічна географія світу / за ред. Кузика С. П. – Тернопіль : Підручники і посібники, 1998. – 256 с.
18. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії: навч. посібник / О. Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2009. – 544 с.
19. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. – М. : Гардарики, 2002. – 928 с.

Додаткова

1. Алаев Э. Б. Социально-экономическая география: Понятийно-терминологический словарь / Э. Б. Алаев. – М.: Мисль, 1983. – 350 с.
2. Алаев Э. Б. Экономико-географическая терминология / Э. Б. Алаев. – М.: Мысль, 1977. – 198 с.
3. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. / В. В. Безуглий. – К.: ВЦ «Академія», 2005. – 704 с.
4. Блій Г. Географія : світи, регіони, концепти / Г. Блій, Л. Муллер, О. І. Шаблій. – К.: Знання, 2004. – 740 с.
5. Брук С .И. Население мира: Этнодемографический справочник / С. И. Брук. – М.: Наука, 1986. – 827 с.

6. Вокруг света: Географическая энциклопедия для юных читателей. – Нью-Йорк: Ларусс Кингфишер Чэмберс Инк, 1995. – 640 с.
7. Все страны мира. Энциклопедический справочник / автор-сост. Родин И. О., Пименова Т. М. – М.: Вече, 2002. – 560 с.
8. Дронов В. П. Экономическая и социальная география: справочные материалы / В. П. Дронов, В. П. Максаковский, В. Я. Ром. – М.: Просвещение, 1994. – 208 с.
9. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн / за ред. Є. П. Качана. – Тернопіль, 1997. – 200 с.
10. Качан Є. П. Розміщення продуктивних сил зарубіжних країн : навч. посіб. / Є. П. Качан, М. О. Ковтонюк, М. О. Петрига. – Тернопіль, 1993. – 518 с.
11. Масляк П. О. Словник-довідник учня з економічної і соціальної географії світу / П. О. Масляк, Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. – К.: Лібра, 1996. – 328 с.
12. Мироненко Н. С. Введение в географию мирового хозяйства: Международное разделение труда / Н. С. Мироненко. – М. : Аспект-Пресс, 2006. – 253 с.
13. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії: навч. посіб. / М. Д. Пістун. – К.: Вища шк., 1996. – 231 с.
14. Погорлецкий А. И. Экономика зарубежных стран / А. И. Погорлецкий. – С.-Пб.: Издательство Михайлова В. А., 2000. – 492 с.
15. Родионова И. А. Учебное пособие по географии. Политическая карта мира. География мирового хозяйства. – М. : Моск. лицей, 1996. – 159 с.
16. Родионова И. А. Промышленность мира: территориальные сдвиги во 2-й половине XX в. / И. А. Родионова. – М.: Московский лицей, 2002. – 271 с.
17. Романова Э. П. Природные ресурсы мира / Э. П. Романова, Л. И. Куракова, Ю. Г. Ермаков. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1993. – 304 с.

18. Современная география мирового хозяйства: пособие для учителей / под ред. М. С. Розина. – М.: Просвещение, 1977. – 288 с.
19. Стеченко Д. М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: Навч. посіб. – К.: Вікар, 2001. – 377 с.
20. Сюткін С. І. Економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Книга-зошит: навч. посіб. / С. І. Сюткін, Г. Г. Леонтєва. – Суми: В-во «Університетська книга», 2003. – 246 с.
21. Фаминский И. П. Мировое хозяйство : динамика, структура производства, мировые товарные рынки : учеб. пособие / И. П. Фаминский. – М. : Магистр, 2007. – 670 с.
22. Шишов С. С. Экономическая география и регионалистика / С. С. Шишов. – М.: Финстатинформ, 1998. – 159 с.

Інформаційні ресурси

1. Географічний портал. – Режим доступу : <http://www.geograf.com.ua/countries>.
2. Географіка: географічний портал. – Режим доступу : <http://geografica.net.ua/>.
3. Геосвіт. – режим доступу : <http://geoswit.ucoz.ru>.
4. География стран мира. – Режим доступа : <http://geo-tur.narod.ru>.
5. Країни світу. – Режим доступу : <http://svit.ukrinform.ua>.

Навчально-методичне видання

Мандрик Ірина Петрівна

Економічна географія країн світу

Навчально-методичний комплекс дисципліни

Друкується в авторській редакції